

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра теорії та історії держави і права

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан юридичного факультету
Олена ЯРА
" 10 " 2023 р.

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри теорії та історії
держави і права
Протокол № 10 від “19” травня 2023 р.
Завідувачка кафедри
 Віра КАЧУР

“РОЗГЛЯНУТО”
Гарант ОП “Право”
 Марина ДЕЙНЕГА

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВО ТА ДЕРЖАВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ»**

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
спеціальність	«Право»
освітня програма	081 «Право»
факультет	юридичний

Розробник: Чомахашвілі Олена Шотаєвна, кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри теорії та історії держави і права

Київ 2023

1. Опис навчальної дисципліни “Право та держава сталого розвитку”

Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти		
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)	
Спеціальність	081 “Право”	
Освітня програма	“Право”	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	-
Семестр	3	-
Лекційні заняття	26	-
Практичні, семінарські заняття	13	-
Самостійна робота	81	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2/1	-

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає у вивченні концепції «Право та держава сталого розвитку», яка пояснюється двома важливими аспектами: роль держави у забезпеченні сталого розвитку і використання прав як інструменту для досягнення цієї мети.

Сталий розвиток розвивається як розвиток, який задовольняє поточні потреби людства, не посягаючи на можливості майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Це означає збереження екологічної рівноваги, ефективне використання ресурсів, справедливий розподіл благ і врахування соціальних аспектів розвитку.

Держава сталого розвитку - це концепція розвитку країни, яка базується на збереженні природних ресурсів та забезпеченні екологічної стійкості

"Сталий розвиток" - це процес розвитку, що забезпечує задоволення потреб людей у споживанні, та при цьому не порушуючи можливостей наступних поколінь мешкати на

землі в достатку і здоров'ї. Основні вимоги сталого розвитку - економічна стабільність, соціальна рівність та екологічна стійкість.

Концепти сталого розвитку містяться у різних галузях життя - від бізнесу до наукових досліджень. Багато компаній і організацій приділяють значну увагу ініціативам сталого розвитку, існують екологічні стандарти та сертифікації. Сталий розвиток розвивається як розвиток, який задовольняє поточні потреби людства, не посягаючи на можливості майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Це означає збереження екологічної рівноваги, ефективне використання ресурсів, справедливий розподіл благ і врахування соціальних аспектів розвитку.

Завдання навчальної дисципліни у формуванні уявлень про державу і право у концепції сталого розвитку. Де держава відіграє ключову роль у забезпеченні сталого розвитку, вона встановлює політичні, економічні та соціальні рамки для суспільного розвитку. Державні органи можуть розробляти і впроваджувати політику, що сприяють екологічній стійкості, здоров'ю і безпеці населення, енергоефективності, збереженню природних ресурсів тощо. Вони також можуть створювати інституції для контролю і регулювання діяльності промисловості, сільського господарства, транспорту та інших галузей, які мають вплив на сталий розвиток.

Право відіграє важливу роль у досягненні сталого розвитку. Законодавство може встановлювати норми, які сприяють збереженню природи, екологічному використанню ресурсів, відновленій енергетиці та ефективному управлінню відходами. Правові норми також можуть захищати права людей на здоров'я, чисте навколишнього середовища, на безпеку праці, на соціальну справедливість тощо.

Після засвоєння дисципліни магістри права повинні набути таких **компетентностей**:

інтегральна компетентність:

– здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загально-професійні компетенції:

– здатність розуміти предметну область сталого розвитку в праві, здатність до критичного мислення, аналізу та оцінки сучасних філософсько-правових досягнень (ЗК1);

– здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку, вчитися і оволодівати новими знаннями, шукати обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел (ЗК 3), проводити ціннісно-правові наукові пошуки на відповідному рівні (ЗК2);

спеціально-професійні компетенції:

– здатність на основі філософсько-правових положень усвідомлювати роль держави і права у демократичному суспільстві та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, правової, соціальної держава як цінності (СК 1), а також здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України. (СК 2);

– здатність усвідомлювати основні цінності європейського простору, розуміти положення Конвенції про захист прав та основоположних свобод людини та вплив практики ЄСПЛ на розвиток правової системи через втілення цих засад у парадигмі сталого розвитку (СК 3);

- Здатність оцінювати як взаємодію міжнародних правових систем з правовою системою України так і головні ціннісні орієнтири інтегральних процесів (СК5).

Очікувані та програмні результати вивчення навчальної дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент/ка повинен/на:

знати:

- зміст головних філософсько-правових концепцій розуміння держави і права сталого розвитку;
- основні цінності європейського простору та співвідношення їх із політикою сталого розвитку, встановленню їх взаємодії з громадянським суспільством та владою;
- головні ціннісні орієнтири сталого розвитку та інтегральних процесів;
- стан національного законодавства та відповідність його цілям сталого розвитку.

вміти:

- виявляти закономірності і динаміку розвитку головних напрямів філософсько-правових вчень та національних програм, оцінювати природу та характер суспільних явищ та процесів, виявляти межі та механізми їх правового регулювання, що ґрунтуються на базових положеннях про сталий розвиток (РН1);
- використовуючи положення концепції сталого розвитку співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними стандартами (РН2);
- комплексно інтерпретувати складні правові проблеми, аргументувати висновки та вміти їх представляти громадськості (РН4);
- оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, вміло використовувати отриману інформацію для проведення як наукових досліджень, так і здійснення практичної діяльності (РН8);
- зв'язувати отримані філософсько-правові знання про державу і право сталого розвитку з практичними завданнями вирішення проблем українського суспільства, обґрунтовано сформулювати власну правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи (РН6);

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сталий розвиток та держава (60 годин)

Тема 1. Загальні принципи сталого розвитку (20 год.)

Основні принципи сталого розвитку включають. Інтегративний підхід. Сталий розвиток вимагає розглядати економічний, соціальний та екологічний аспекти як взаємопов'язані та взаємозалежні. Довгостроковість. Сталий розвиток спрямований на задоволення потреб сучасного покоління, не шкодячи можливостям майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Соціальна справедливість. Сталий розвиток має бути справедливим і забезпечувати рівні можливості, соціальну справедливість та включеність усіх груп населення. Збереження навколишнього середовища. Сталий розвиток передбачає ефективне використання ресурсів, збереження природних екосистем та зменшення негативного впливу на довкілля. Економічна ефективність: Сталий розвиток пов'язаний з ефективним використанням ресурсів, просуванням інновацій та забезпеченням економічного зростання. Участь громадськості. Сталий розвиток вимагає активної участі громадськості, зокрема шляхом забезпечення доступу до інформації, участі у процесі прийняття рішень та сприяння громадському контролю. Міжнародне співробітництво. Сталий розвиток потребує спільних зусиль та співробітництва між країнами для вирішення глобальних проблем, таких як зміна клімату та втрата біорізноманіття.

Тема 2. Роль держави в сталому розвитку (20 год.)

Аналіз ролі держави в реалізації політики сталого розвитку. Вивчення законодавства,

політичних інструментів та програм, які сприяють сталому розвитку. Розгляд різних моделей державного управління для досягнення сталого розвитку. Дослідження політичних стратегій та інструментів, які сприяють сталому розвитку. Вивчення принципів інтегрованого планування, управління природними ресурсами та зеленими технологіями. Аналіз політичних впливів на сталий розвиток. Інституціональні аспекти держави сталого розвитку. Розгляд ролі інституцій у реалізації політики сталого розвитку, включаючи міністерства, агентства, комісії та інші органи управління. Вивчення їхніх функцій, повноважень та механізмів співпраці з громадськістю та приватним сектором. Аналіз законодавства та політик стосовно сталого розвитку. Дослідження національного та міжнародного законодавства, політик і програм, спрямованих на забезпечення сталого розвитку. Вивчення їхнього впливу на реалізацію принципів сталого розвитку. Роль держави у сталому розвитку. Вивчення ролі держави у забезпеченні сталого розвитку, аналіз її політик, стратегій та інструментів для досягнення сталого розвитку. Дослідження взаємозв'язку між державною політикою, правом та сталим розвитком.

Тема 3. Функції держави та сталий розвиток (20 год.)

Держава відіграє важливу роль у забезпеченні сталого розвитку. Вона виконує різні функції, які спрямовані на забезпечення економічного, соціального та екологічного благополуччя суспільства. Основні функції держави, пов'язані зі сталим розвитком. Регулююча функція. Держава встановлює законодавство та регулює економічну та соціальну діяльність з метою досягнення сталого розвитку. Вона встановлює норми та стандарти, контролює дотримання екологічних, соціальних та економічних вимог, а також розвиває політики та програми, спрямовані на стале використання ресурсів. Захисна функція. Держава має захищати права та інтереси громадян у контексті сталого розвитку. Вона забезпечує захист навколишнього середовища, здоров'я та безпеку громадян, регулює соціальний захист, забезпечує соціальну справедливість та рівність можливостей. Планування та стратегічне управління. Держава розробляє довгострокові плани та стратегії сталого розвитку, спрямовані на досягнення економічних, соціальних та екологічних цілей. Вона визначає пріоритети розвитку, впроваджує інструменти для реалізації політик та моніторить їх виконання. Фінансова підтримка. Держава забезпечує фінансову підтримку для реалізації сталих проектів та ініціатив. Вона виділяє бюджетні кошти на розвиток сталої інфраструктури, наукові дослідження тощо.

Змістовий модуль 2.Право та сталий розвиток (60 год.)

Тема 4. Права людини і сталий розвиток (15 год.)

Охорона прав людини та сталий розвиток тісно пов'язані між собою. Забезпечення і захист прав людини є необхідною передумовою для досягнення сталого розвитку, а сталий розвиток в свою чергу сприяє реалізації прав людини. Основні зв'язки між правами людини і сталим розвитком. Універсальність прав людини. Права людини є універсальними і недоторканими для кожної людини, незалежно від її раси, статі, національності, релігії чи інших ознак. Сталий розвиток передбачає, щоб кожна людина мала можливість насолоджуватися правами і свободами, не посягаючи на права майбутніх поколінь. Соціальна справедливість. Сталий розвиток включає принципи соціальної справедливості, які забезпечують рівність можливостей, розподіл ресурсів та зменшення нерівностей. Це включає доступ до освіти, охорони здоров'я, житла, роботи, соціального забезпечення та інших основних потреб. Участь та прозорість. Стале вирішення проблем потребує широкої участі громадськості, включаючи особи, які безпосередньо підлягають впливу проектів розвитку. Права людини, такі як право на інформацію, свободу слова та зборів, сприяють участі громадськості у прийнятті рішень, моніторингу та контролі над реалізацією сталих проектів. Право на життя та здоров'я. Право на життя та право на найвищий досяжний стан фізичного та психічного здоров'я є основними правами людини.

Тема 5. Економічне право сталого розвитку (15 год.)

Економічне право сталого розвитку відноситься до галузі права, яка регулює економічні

відносини та діяльність з метою досягнення сталого розвитку. Її основна мета полягає в забезпеченні економічного зростання, справедливого розподілу ресурсів та захисту природного середовища.

Основні аспекти економічного права сталого розвитку включають. Економічне зростання. Економічне право сталого розвитку сприяє збалансованому економічному зростанню, яке враховує потреби сучасного покоління, не шкодячи можливостям майбутніх поколінь. Розподіл ресурсів. Воно регулює розподіл економічних ресурсів з урахуванням принципів справедливості, забезпечуючи рівний доступ до ресурсів та уникнення нерівностей. Підприємництво та інновації. Економічне право сталого розвитку сприяє розвитку підприємництва, стимулюючи інновації, дослідження та розвиток нових технологій, які сприяють сталому розвитку. Екологічна відповідальність. Воно включає правові норми та механізми, що регулюють використання ресурсів, забезпечуючи захист природного середовища, зменшення викидів та забруднення, впровадження екологічних стандартів та практик. Фінансові інструменти. Економічне право сталого розвитку включає регулювання фінансових інструментів, таких як податки, субсидії, фінансові стимули та механізми фінансування.

Тема 6. Соціальне право сталого розвитку (15 год.)

Соціальне право сталого розвитку відноситься до галузі права, яка зосереджена на забезпеченні соціальної справедливості та захисті прав людей у контексті сталого розвитку. Воно враховує соціальні аспекти та вплив економічного розвитку на суспільство, забезпечуючи збалансований розвиток, соціальний захист та гарантію основних соціальних прав людей.

Основні аспекти соціального права сталого розвитку. Соціальні права. Соціальне право сталого розвитку орієнтоване на захист та забезпечення основних соціальних прав людей, таких як право на працю, соціальне забезпечення, охорону здоров'я, житло, освіту та культуру. Соціальний захист. Воно включає різні механізми та програми, спрямовані на забезпечення соціальної безпеки та добробуту населення, зокрема захисту вразливих груп, соціальне страхування, допомогу безробітним, соціальну підтримку сімей тощо. Принцип соціальної справедливості. Соціальне право сталого розвитку покликане забезпечити розподіл ресурсів та можливостей у суспільстві відповідно до принципів справедливості, щоб уникнути нерівностей та дискримінації. Участь громадськості: Важливим аспектом соціального права сталого розвитку є забезпечення участі громадськості у прийнятті рішень, розробці та виконанні соціальних політик і програм.

Тема 7. Міжнародні аспекти сталого розвитку та роль міжнародних організацій у забезпеченні сталого розвитку (15 год.)

Існує кілька міжнародних організацій, що займаються питаннями сталого розвитку та співпраці в цій сфері. Основні з них. Організація Об'єднаних Націй (ООН): В рамках ООН діє Департамент економічних і соціальних справ (DESA), який координує роботу у сфері сталого розвитку. Ключовими органами ООН є Генеральна Асамблея та Європейський Економічний та Соціальний Комітет, які ведуть обговорення та прийняття рішень у питаннях сталого розвитку. Програма ООН з навколишнього середовища (UNEP): Ця програма відповідає за сприяння збереженню довкілля та сталому розвитку. UNEP проводить дослідження, розробляє політику та співпрацює з урядами та неурядовими організаціями з метою підтримки сталого розвитку. Європейська Комісія (ЕК): ЕК веде діалог з країнами-членами Європейського Союзу та здійснює координацію у питаннях сталого розвитку. ЕК розробляє та впроваджує політику щодо сталого використання ресурсів, енергоефективності, зменшення викидів парникових газів та інших аспектів сталого розвитку. Світовий Банк: Світовий Банк надає фінансову підтримку проектам сталого розвитку, зосереджуючись на бідних країнах. Він фінансує проекти у галузі відновлюваної енергетики, екологічної інфраструктури, ефективного використання ресурсів та соціально-економічного розвитку.

**Структура навчальної дисципліни “Право та держава сталого розвитку”
для денної форми навчання**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма – ПК				
	Тижні	усього	у тому числі		
л			п	с.р.	
1	2	3	4	5	8
<i>Змістовий модуль 1. Сталий розвиток та держава (60 годин)</i>					
Загальні принципи сталого розвитку	1-2	20	4	2	14
Роль держави у сталому розвитку	3-4	20	4	2	14
Функції держави та сталий розвиток	5-6	20	4	2	14
Разом за змістовим модулем 1		60	12	6	42
<i>Змістовий модуль 2. Поняття юридичної професії та юридичної практики. Моральні основи здійснення юридичної діяльності</i>					
Права людини і сталий розвиток	7-8	15	4	2	9
Економічне право сталого розвитку	9-10	15	4	2	9
Соціальне право сталого розвитку	11	15	2	1	12
Міжнародні аспекти сталого розвитку та роль міжнародних організацій у забезпеченні сталого розвитку	12-13	15	4	2	9
Разом за змістовим модулем 2		60	14	7	39
Разом за семестр		120	26	13	81

4. Теми семінарських занять

не передбачено

5. Теми практичних занять з навчальної дисципліни “Право та держава сталого розвитку”

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальні принципи сталого розвитку	2
2	Роль держави у сталому розвитку	2
3	Функції держави та сталий розвиток	2
4	Права людини і сталий розвиток	2
5	Економічне право сталого розвитку	2
6	Соціальне право сталого розвитку	1

7	Міжнародні аспекти сталого розвитку та роль міжнародних організацій у забезпеченні сталого розвитку	2
	Разом	13

6. Теми лабораторних занять - не передбачено

не передбачено

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальні принципи сталого розвитку	14
2	Роль держави у сталому розвитку	14
3	Функції держави та сталий розвиток	14
4	Права людини і сталий розвиток	9
5	Економічне право сталого розвитку	9
6	Соціальне право сталого розвитку	12
7	Міжнародні аспекти сталого розвитку та роль міжнародних організацій у забезпеченні сталого розвитку	9
	Разом	81

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Які основні виклики та проблеми сталого розвитку в сучасному світі?
2. Які сфери життєдіяльності людини потребують особливої уваги для досягнення сталого розвитку?
3. Яку роль має держава в забезпеченні сталого розвитку? Які політики та інструменти можуть бути застосовані?
4. Які ключові принципи екологічного права та охорони природи в контексті сталого розвитку?
5. Які соціально-економічні аспекти сталого розвитку потребують уваги? Як можна забезпечити соціальну справедливість та економічну стійкість?
6. Які міжнародні організації займаються питаннями сталого розвитку та які є їхні ролі?
7. Які можливості використання відновлюваних джерел енергії та зелених технологій для досягнення сталого розвитку?
8. Які переваги і виклики становить перед собою концепція "зеленої економіки"?
9. Які роль та відповідальність громадськості, бізнесу та громадських організацій у реалізації сталого розвитку?
10. Що таке сталий розвиток і які його ключові принципи?
11. Які роль і функції держави у забезпеченні сталого розвитку?
12. Які політичні та законодавчі механізми використовуються державою для просування

сталого розвитку?

13. Які основні принципи екологічного права, які регулюють сталість розвитку?

14. Як держава сприяє сталому використанню природних ресурсів та охороні довкілля?

15. Які вимоги ставить держава до планування міст та регіонального розвитку з урахуванням сталого розвитку?

16. Як держава регулює соціально-економічні аспекти сталого розвитку, такі як бідність, безробіття та соціальна справедливість?

17. Які інструменти фінансової підтримки використовуються державою для стимулювання сталого розвитку?

18. Як держава співпрацює з міжнародними організаціями та іншими країнами для просування сталого розвитку?

19. Які виклики і перешкоди виникають перед державою при реалізації політик і стратегій сталого розвитку?

20. Що таке право сталого розвитку і які його основні принципи?

21. Які юридичні інструменти використовуються для забезпечення сталого розвитку?

22. Які міжнародні угоди та конвенції стосуються питань сталого розвитку і яку роль вони відіграють у національному законодавстві?

23. Які юридичні норми і принципи застосовуються до охорони навколишнього середовища і сталого використання природних ресурсів?

24. Які права та обов'язки держави відносно сталого розвитку та збереження природи?

25. Які закони та регуляції встановлюються для забезпечення екологічної стійкості та збереження біорізноманіття?

26. Як правові норми впливають на використання відновлюваних джерел енергії та розвиток зеленої економіки?

27. Які правові механізми і процедури застосовуються для оцінки впливу проектів на довкілля та сталість розвитку?

28. Як правові норми та регуляції впливають на соціальні аспекти сталого розвитку, такі як бідність, соціальна справедливість та права людини?

29. Які проблеми та виклики виникають у практичному застосуванні права сталого розвитку?

30. Що таке Цілі сталого розвитку (ЦСР) і чому вони важливі для світової спільноти?

31. Скільки ЦСР було прийнято Організацією Об'єднаних Націй, і які їхні основні області?

32. Які принципи лежать в основі ЦСР?

33. Які ключові питання ЦСР стосуються соціально-економічного розвитку?

34. Які ЦСР спрямовані на забезпечення екологічної стійкості та охорону природи?

35. Які ЦСР стосуються питань боротьби з бідністю та нерівності?

36. Які ЦСР спрямовані на забезпечення якісної освіти та гендерної рівності?

37. Які ЦСР спрямовані на забезпечення миру, справедливості та сильних інституцій?

38. Які заходи можуть бути прийняті на національному рівні для досягнення ЦСР?

39. Які виклики та перешкоди виникають перед світовим співтовариством у реалізації ЦСР?

40. Що таке політика сталого розвитку і які її основні принципи?

41. Які основні політичні та законодавчі механізми використовуються для просування сталого розвитку?

42. Які роль і функції уряду у забезпеченні сталого розвитку?

43. Які політичні стратегії та програми можуть бути розроблені для досягнення сталого розвитку?

44. Як політика сталого розвитку впливає на соціальні аспекти, такі як бідність, освіта та здоров'я?

45. Як політика сталого розвитку сприяє збереженню природних ресурсів та охороні довкілля?

46. Як політичні рішення можуть впливати на економічний розвиток з урахуванням сталості?

47. Які соціальні, економічні та екологічні показники використовуються для оцінки

ефективності політики сталого розвитку?

48. Як політика сталого розвитку співпрацює з міжнародними організаціями та іншими країнами?

49. Які виклики та перешкоди виникають перед політикою сталого розвитку та як їх можна подолати?

50. Що таке екологічна політика сталого розвитку і які її основні цілі?

51. Які принципи лежать в основі екологічної політики сталого розвитку?

52. Які ключові екологічні виклики та проблеми стоять перед світовим співтовариством?

53. Які політичні та законодавчі інструменти використовуються для регулювання екологічної політики?

54. Які міжнародні угоди та конвенції впливають на екологічну політику та сталість розвитку?

55. Як екологічна політика сприяє збереженню природних ресурсів та охороні довкілля?

56. Як екологічна політика впливає на соціальні аспекти, такі як здоров'я, якість життя та соціальна справедливість?

57. Які економічні механізми та інструменти використовуються для стимулювання сталого використання ресурсів та екологічної ефективності?

58. Як оцінюються екологічні впливи проектів та рішень, і які є процедури екологічного аудиту?

59. Як екологічна політика співпрацює з різними секторами суспільства, громадськими організаціями та приватним сектором для досягнення сталого розвитку?

60. Що таке соціальна політика сталого розвитку і які її основні цілі?

61. Які ключові виклики і проблеми стосуються соціального аспекту сталого розвитку?

62. Які принципи лежать в основі соціальної політики сталого розвитку?

63. Які політичні та законодавчі інструменти використовуються для реалізації соціальної політики сталого розвитку?

64. Як соціальна політика сприяє зменшенню бідності та нерівності?

65. Як соціальна політика впливає на якість життя, освіту та здоров'я населення?

66. Як соціальна політика сприяє захисту прав людини та гендерній рівності?

67. Як економічний розвиток і соціальна політика взаємодіють у контексті сталого розвитку?

68. Як оцінюються соціальні впливи проектів та програм соціальної політики сталого розвитку?

69. Як соціальна політика співпрацює з різними зацікавленими сторонами, громадськими організаціями та приватним сектором для досягнення сталого розвитку?

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС – «Магістр»	Кафедра	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №	«Затверджую»
Спеціальність 081 «Право»	теорії та історії держави і права	з дисципліни	Зав. кафедри
	20 -20 навч. рік	«Держава і право сталого розвитку»	«__» _____ 20 р.
<i>Екзаменаційні питання (максимальна оцінка 10 балів за відповідь на кожне питання)</i>			
1. Як правові норми впливають на використання відновлюваних джерел енергії та розвиток зеленої економіки?			
2. Які правові механізми і процедури застосовуються для оцінки впливу проектів на довкілля та сталість розвитку?			

1. Що означає термін "сталий розвиток"? а) Розвиток, який забезпечує максимальний

приріст валового внутрішнього продукту (ВВП). б) Розвиток, який задовольняє потреби поточного покоління, не шкодячи можливостям майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. с) Розвиток, який приводить до індустріалізації та модернізації економіки країни. d) Розвиток, який забезпечує ефективне використання природних ресурсів без забруднення довкілля.

2. Які основні складові сталого розвитку? а) Економічний розвиток, соціальна справедливість, екологічна збалансованість. б) Політична стабільність, глобалізація, технологічний прогрес. с) Підвищення життєвого рівня, індустріалізація, розширення ринків збуту. d) Збільшення експорту, забезпечення енергетичної безпеки, зниження безробіття.

3. Яка мета сталого розвитку щодо економічної складової? а) Забезпечення стабільного зростання ВВП. б) Зменшення нерівності у розподілі доходів та покращення якості життя. с) Забезпечення ефективного використання природних ресурсів та енергетичної ефективності. d) Збільшення обсягів торгівлі та просування економічних інтересів країни.

4. Що означає термін "право сталого розвитку"? а) Законодавча система, спрямована на забезпечення стійкого економічного розвитку. б) Правові норми та принципи, що підтримують баланс між соціально-економічними потребами сучасного покоління та збереженням природних ресурсів для майбутніх поколінь. с) Закони, які регулюють взаємовідносини держави та міжнародних організацій у сфері екології та сталого розвитку. d) Нормативно-правовий акт, який стимулює розвиток підприємництва і виробництва з метою збільшення доходів держави.

5. Які є основні принципи права сталого розвитку? а) Принцип виключності економічних інтересів, принцип міжнародної співпраці, принцип соціальної справедливості. б) Принцип виконання міжнародних зобов'язань, принцип рівності перед законом, принцип використання найкращих доступних технологій. с) Принцип попередження забруднення довкілля, принцип інтегрованого підходу, принцип участі громадськості. d) Принцип державної власності на природні ресурси, принцип конкуренції, принцип розвитку інфраструктури

6. Яка міжнародна угода спрямована на боротьбу зі зміною клімату? а) Угода Парижської конференції зі зміни клімату (Паризька угода). б) Декларація Ріо-де-Жанейро про навколишнє середовище та розвиток. с) Кіотський протокол. d) Стокгольмська конвенція про забруднення навколишнього середовища.

7. Яка міжнародна угода стосується збереження біологічного різноманіття? а) Конвенція про біологічне різноманіття. б) Угода Парижської конференції зі зміни клімату (Паризька угода). с) Декларація Ріо-де-Жанейро про навколишнє середовище та розвиток. d) Кіотський протокол.

8. Яка міжнародна угода регулює управління водними ресурсами? а) Конвенція про охорону Міжнародних водойм. б) Конвенція про біологічне різноманіття. с) Угода Парижської конференції зі зміни клімату (Паризька угода). d) Стокгольмська конвенція про забруднення навколишнього середовища.

9. Яка міжнародна угода спрямована на забезпечення сталого лісокористування та охорону лісів? а) Угода про охорону та стале використання світових лісів. б) Конвенція про біологічне різноманіття. с) Угода Парижської конференції зі зміни клімату (Паризька угода).

10. Які є основні принципи енергетики сталого розвитку? а) Енергоефективність, використання відновлюваних джерел енергії, зменшення викидів парникових газів. б) Економічна доцільність, енергетична безпека, розширення використання вугілля та нафти. с) Збільшення долі ядерної енергетики, підвищення виробництва електрики, децентралізація енергетичної системи. d) Розширення використання вуглеводнів, стимулювання імпорту енергоресурсів, збільшення енергетичного споживання.

8. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Філософія права» використовуються такі групи методів навчання, як: 1) **методи за джерелами знань** – словесні (бесіда, лекція, інструктаж, робота з книгою, репродуктивний метод), наочні (демонстрація, ілюстрація), практичні (практична робота, вправи); 2) **методи навчання за характером логіки пізнання**

(індуктивний, дедуктивний); 3) **методи навчання за рівнем самостійної розумово-пізнавальної діяльності** (проблемний виклад, частково-пошуковий метод, дослідницький метод, метод проблемного викладання).

Бесіда передбачає використання попереднього досвіду студентів з певної галузі знань і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних. З цього погляду виділяють два види бесіди: евристичну й репродуктивну. За місцем у навчальному процесі розрізняють вступну, поточну й підсумкову бесіди.

Лекція — це метод, за допомогою якого педагог у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою. Лекція використовується, як правило, у вищих навчальних закладах і старших класах загальноосвітньої школи.

Важливе місце у навчальному процесі займає **інструктаж**. Він передбачає розкриття норм поведінки, особливостей використання методів і навчальних засобів, дотримання правил безпеки під час виконання навчальних операцій. Це важливий етап в оволодінні методами самостійної пізнавальної діяльності. Адже важливо, щоб студенти розуміли не лише, що треба робити, а і як це робити.

Чільне місце серед групи словесних методів посідає метод **роботи з книгою**. Віднесення його до цієї групи дещо умовне. Студенти мають розуміти, що основне джерело отримання наукової інформації — не викладач, а книга. Відтак важливо навчити студентів методів і засобів самостійної роботи з книгою: читання, переказу, виписування, складання плану, рецензування, конспектування, виготовлення таблиць, схем, графіків та ін.

Репродуктивний метод. До нього відносять застосування вивченого матеріалу на основі зразка або правила. Діяльність тих, хто навчається, має алгоритмічний характер, тобто провадиться за інструкціями, правилами в аналогічних, схожих зі зразком, ситуаціях.

Ефективне навчання неможливе без широкого використання наочних методів. Вони зумовлені діалектичними закономірностями пізнання і психологічними особливостями сприймання. Наочні методи передбачають насамперед використання демонстрації та ілюстрації. При цьому варто зауважити, що ці методи можуть застосовуватись як прийоми реалізації вимог інших методів.

Демонстрація — це метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у природі, динаміці.

Ілюстрація — метод навчання, за якого предмети і процеси розкриваються через їх символічне зображення (світлини, малюнки, схеми, графіки та ін.).

Практична робота спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань. У навчальній практиці значне місце відводиться вправам. **Вправа** — це метод навчання, сутність якого полягає у цілеспрямованому, багаторазовому повторенні студентами окремих дій чи операцій з метою формування умінь та навичок.

Індуктивний метод — це шлях вивчення предметів, явищ від одиничного до загального. У результаті розуміння сутності ознак, властивостей одиничних предметів чи явищ, понять є можливість усвідомити істотні, типові закономірності чи властивості однопорядкових предметів або явищ. Проте, використовуючи індуктивний метод, варто не змушувати студентів завчати велику кількість одиничних понять, а лише ту інформацію, що дасть змогу виділити у споріднених поняттях суттєве, загальне, типові.

Дедуктивний метод, навпаки, базується на вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного. Студенти ознайомлюються із загальною закономірністю, а потім на основі цієї закономірності, правила, закону характеризуються інші явища, предмети. Індуктивний і дедуктивний методи перебувають у діалектичному взаємозв'язку.

Методи навчання за логічними ознаками не відокремлені від методів навчання за джерелами знань. У процесі використання словесних, практичних та наочних методів викладач і студенти не можуть обійтися без індукції, дедукції аналізу й синтезу.

Проблемний виклад передбачає створення викладачем проблемної ситуації, допомогу студентам у виділенні та "прийнятті" проблемного завдання, використанні словесних методів (лекції, пояснення) для активізації мисленнєвої діяльності студентів, спрямованої на задоволення пізнавального інтересу шляхом отримання нової інформації.

Частково-пошуковий метод включає студентів у пошук шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання. Для забезпечення дієвості цього методу необхідно створити проблемну ситуацію і спонукати студентів до розуміння і "прийняття" пізнавального завдання; керувати ходом пошукової мисленнєвої діяльності студентів з використанням системи логічно вмотивованих запитань; стимулювати і схвалювати пізнавальну діяльність студентів у процесі розв'язання навчальних завдань; аналізувати успіхи і помилки, труднощі.

Дослідницький метод спрямований на включення студентів у самостійне розв'язання пізнавального завдання з використанням необхідного обладнання. Для ефективності цього методу варто дотримуватися низки вимог: створення проблемної ситуації; керівництво студентами при виділенні пізнавального завдання; спонукання студентів до пошуків гіпотези, перевірки її достовірності; надання допомоги у пошуках ефективних методів і резерву знань, необхідних для розв'язання задачі; орієнтація студентів на проведення досліджень і систематизація результатів проведеної роботи; включення студентів у самостійний аналіз перебігу та результатів проведеної роботи.

Пояснювально-демонстраційний метод. Студенти отримують знання на лекції, з навчальної та методичної літератури, через екранний посібник у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти діють у рамках репродуктивного (відтворювального) мислення. У ВНЗ цей метод набув найширшого застосування для передання великого масиву інформації.

Метод проблемного викладання. Використовуючи різноманітні джерела та засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різноманітні підходи, показує способи розв'язання поставленого завдання. Студенти стають свідками і співучасниками наукового пошуку. І в минулому, і нині такий підхід широко застосовується.

9. Форми контролю

В умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою оцінювання якості знань студентів здійснюється шляхом поточного, проміжного (модульного), підсумкового (семестрового) контролю.

У рейтинговому показнику враховуватиметься будь-яка форма діяльності студента, якість аудиторної та самостійної роботи, здатність творчо реалізовувати свій інтелектуальний потенціал на практиці.

Семестровий розрахунковий рейтинг студента з дисципліни у семестрі складає по 100 балів. Відтак рейтингові оцінки із змістових модулів, так само як і рейтинг з атестації обчислюються за 100-бальною шкалою.

Велике значення має облік поточної успішності студентів, який викладач здійснює згідно графіку організації навчальної роботи.

Поточний контроль – це оцінювання знань студентів під час практичних занять, якості виконання домашніх завдань, самостійної роботи та активності на лекційних та практичних заняттях.

На практичному занятті студент може заробити максимум 10 балів, з яких: 5-6 балів – „відмінно” (за вичерпну, бездоганну відповідь), 3-4 бали – „добре” (за окремі неточності), 1-2 бали – „задовільно” (за слабку відповідь), до 4 балів – доповнення.

Якщо відповіді як такої немає або вона неадекватна поставленому завданню, містить грубі помилки, то у журналі обліку успішності ставиться „-1” бал. За пропущені практичні заняття застосовуються штрафні санкції. Відпрацювання заборгованостей проводиться лише в усній формі згідно графіку.

Студент має право на повторну і додаткову перевірку його знань (згідно графіку); на отримання додаткових завдань для підвищення свого рейтингу; на отримання „автоматично” з іспиту або заліку.

Під час поточного контролю студент по кожному змістовому модулю може набрати максимум 70 балів, які включають відповіді на практичних заняттях і виконання самостійних завдань.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи науково- педагогічного

працівника (форма Н – 4.07).

Проміжний (модульний) контроль по закінченню кожного змістового модуля відповідно до графіка у вигляді тестування, письмових контрольних робіт, усних колоквиумів тощо. Вид контрольного заходу та методика врахування складових модульного контролю при визначенні оцінки розробляється викладачем і затверджується на кафедрі. Максимальна кількість балів, які може отримати студент під час виконання модульного контролю становить 30 балів.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. У разі відсутності студента на контрольному модульному заході його надається право на повторне складання згідно графіка.

Підсумковий (семестровий) контроль – проводиться в кінці семестру у формі екзамену виключно за допомогою теоретичних питань, тестових технологій з наступною співбесідою і дозволяє оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведений до рівня поточних фрагментарних форм контролю.

До підсумкового контролю студент допускається за умови, якщо позитивна оцінка поточної успішності, що включає результати проміжного і модульного контролю, становить не менше, ніж 42 бали з $R_{\text{н}}$. Якщо рейтинг студента з навчання нижчий мінімальної кількості балів, необхідних для його засвоєння, то він до атестації не допускається і зобов'язаний до початку іспитово-залікової сесії підвищити свій рейтинг. Інакше такі студенти до іспиту (заліку) не допускаються і мають академічну заборгованість.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться у національні оцінки згідно табл. 1 “Положення про екзамени та заліки у НУБіП України” від 26.04.2023 р. Протокол № 10 (наказ про введення в дію від 01.05.2023 р., № 404)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання екзамену
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Для визначення рейтингу студента (слухачів) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Плани практичних занять та методичні вказівки щодо їх використання з дисципліни "Право та держава сталого розвитку" для магістрів спеціальності 081 "Право" / Укладачка: Олена Чомахашвілі. К. : Вид-во НУБіП України, 2023. 32 с.

2. Електронний навчальний курс “Держава і право сталого розвитку”. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=766>

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Бебик Валерій. Сталий розвиток і соціальна глобалістика: навч. посіб. / Валерій Бебик, Василь Куйбіда, Надія Мякушко ; Ред. міжнар. журн. "Social and Human Sciences", Всеукр.

- асоц. політ. наук, Полтав. ін-т економіки і права Ун-ту "Україна". Київ : Талком, 2022. 255 с.
2. Бугайко Д. О. Вплив стратегічного управління безпекою авіаційного транспорту на сталий розвиток національної економіки: автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03 / Бугайко Дмитро Олександрович ; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2021. 44 с.
 3. Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток .колект. монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. Л. Калініченко ; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. - Харків : Панов А. М., 2018. 315 с.
 4. Інформаційно-комунікаційні технології та сталий розвиток : кол. монографія за матеріалами XXI Міжнар наук.-практ. конф., Київ, 14-16 листоп 2022 р. Київ : Юстон, 2022. 247 с.
 5. Кірін Р. С. Право безпеки на постконфліктних територіях: сучасний стан, проблеми, сталий розвиток : монографія / Р. С. Кірін ; НАН України, Держ. установа "Ін-т екон.-прав. дослідж. ім. В. К. Макутова НАН України". Київ ; Дніпро : Журфонд, 2022. 407 с.
 6. Куйбіда В. С. Сталий розвиток України: цілі та механізми реалізації = Sustainable development of Ukraine: goals and mechanisms of implementation : монографія / Василь Куйбіда, Зоряна Бурик ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ : НАДУ, 2019. 383 с.
 7. Культурна спадщина України: інноваційні підходи та сталий розвиток: навч. посіб. / [П. В. Вербицька та ін.] ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Львівська політехніка, 2022. 147 с.
 8. Наїр, Чандрен. Держава сталого розвитку. Майбутнє урядування, економіки та суспільства / Чандрен Наїр ; пер. з англ. Ірина Гнатковська. Київ : Наш Формат, 2020. 286с. Пер. изд. : The Sustainable State: The future of government, economy, and society / Chandran Nair. Oakland, 2018.
 9. Сталий розвиток в умовах глобалізаційних процесів сучасності: колект. монографія / Кременчуц. нац. ун-т ім. Михайла Остроградського, Каф. економіки ; за заг. ред. О. І. Маслак. Кременчук : Щербатих О. В., 2017. 181 с.
 10. Сталий розвиток економіки: світовий досвід та перспективи України: монографія. - Житомир : Поліський нац. ун-т, 2021. - 180 с.
 11. Сталий розвиток старопромислових регіонів України: інноваційний вимір: колект. монографія / [Т. О. Пономаренко та ін. ; за ред. В. А. Омеляненко] ; Ін-т стратегій інновац. розвитку і трансферу знань. Суми : Триторія, 2021.- 297 с.
 12. Сталий розвиток туризму на засадах партнерства: освіта, наука, практика: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 27-29 жовт. 2021 р. : [тези доп.] / Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т.- Львів : ЛТЕУ, 2021.- 201 с.
 13. Сталий розвиток України в контексті формування нового світового економічного і фінансового порядку: монографія / [А. І. Крисоватий та ін.] ; за наук. ред. д-рів екон. наук., проф., Заслуж. діячів науки і техніки України А. І. Крисоватого і Є. В. Савельєва ; Тернопіл. нац. екон. ун-т. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 483 с.
 14. Субота М. В. Сталий розвиток підприємств в контексті соціально-економічної безпеки [Текст] : монографія / М. В. Субота ; Поділ. держ. аграр.-техн. ун-т. Кам'янець-Подільський ; Львів : ННБК "АТБ", 2020.- 398 с.
 15. Сучасний сталий розвиток в сфері культури: зарубіжний досвід для України: монографія / Н. М. Драгомирецька [та ін.] ; [за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. М. Драгомирецької] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2019. 237 с.
 16. Сучасні економічні стратегії: інновації, безпека та сталий розвиток : колект. монографія [на матеріалах II Міжнар. наук.-практ. конф. "Сучасні стратегії економічного розвитку: наука, інновації та бізнес-освіта"] / [ред.: Т. А. Полозова, І. В. Колупаєва, О. В. Мурзабулатова] ; Харків. нац. ун-т радіоелектроніки, Каф. екон. кібернетики та упр. екон. безпекою. Харків : ХНУРЕ, 2021. 295 с.
 17. Тулай О. І. Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні домінанти та діалектична єдність : монографія / Оксана Тулай ; Терноп. нац. екон. ун-т. Тернопіль : ТНЕУ, 2016.- 414 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Офіційний вебпортал. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/1539>
2. Електронна бібліотека інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України. Офіційний вебпортал. Режим доступу: https://filosof.com.ua/elektronna_biblioteka
3. Європейський суд з прав людини / The European Court of Human Rights. Режим доступу: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c>